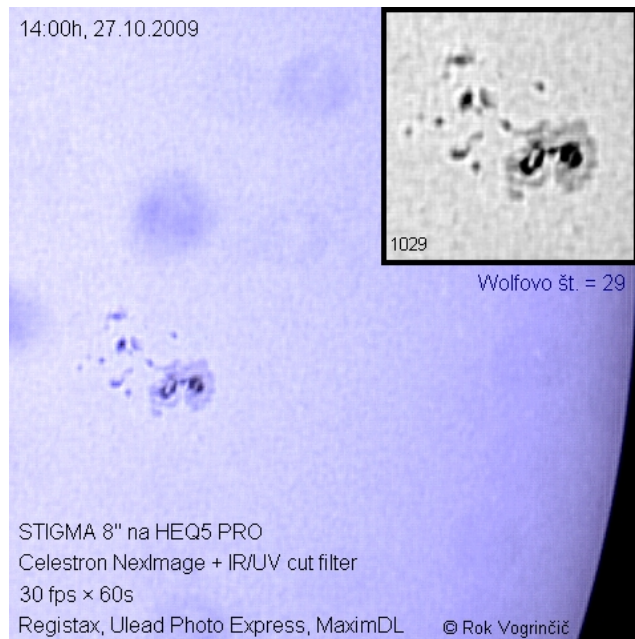

Pege so spet tu!

Rok Vogrinčič

Dohodnina!

Sedaj lahko del svoje dohodnine namenite ADJ.

Prilagamo navodila za izpolnjevanje zahteve za namenitev dela dohodnine za donacije:

Zahtevo vložijo zavezanci, ki svoje zahteve za namenitev dela dohodnine še niso podali (v napovedi za odmero dohodnine za leto 2009) in zavezanci, ki želijo že dano zahtevo preklicati ali spremeniti. Astronomskemu društvu Javornik lahko namenite 0,1%, 0,2%, 0,3%, 0,4% ali 0,5% dohodnine. Davčni organ upošteva veljavne zahteve, poslano do 31. decembra 2009. Zahteva velja do trenutka, ko davčni organ prejme novo zahtevo ali preklic zahteve. Davčni zavezanec lahko da zahtevo za namenitev kadarkoli prek sistema eDavki na spletni strani <http://edavki.durs.si>, pisno ali ustno na zapisnik pri davčnem uradu.

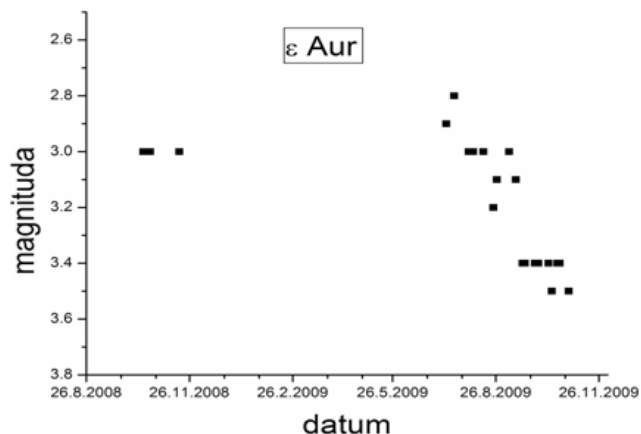
Če želite nameniti del svoje dohodnine, prosimo da izpolnite priloženi obrazec in ga dostavite davčnemu uradu, ali pa obrazec izpolnite elektronsko na <http://edavki.durs.si>. POZOR: v času priprave mesečnika elektronsko izpolnjevanje ni bilo možno, ker še niso posodobili seznama davčnih števil up-

ravičencev. Če vem ne uspe, poskusite čez par dni, v vsakem primeru pa poskusite zahtevo vložiti PRED NOVIM LETOM, saj bo sicer upoštevana šele pri dohodnini za leto 2010.

Aram Karalič

Minimum Epsilon Voznika (ϵ Aur)

Letos je eden od glavnih opazovalnih dogodkov mrk dolgoperiodične eklipsne spremenljivke Epsilon Voznika. Gre za svetlo zvezdo ki ji sij pade z 3,0 magnitude na 3,8 magnitude. Perioda sistema je 27,1 leta. Tu poročam o svojih 21 vizualnih ocenah narejenih med 16. oktobrom 2008 in 30. oktobrom 2009.

Moje vizualne ocene ϵ Aur v zadnjem letu.

Seveda svoje ocene pošiljam tudi AAVSO (<http://www.aavso.org/>) in sodelujem pri debatah okoli tega sistema (glej: <http://www.citizensky.org/forum>). Ker gre za svetlo zvezdo, ki je pri nas visoko na nebu, se jo da spremljati s prostim očesom in tudi z navadnim DSLR-jem. Več o opazovanju, tehnikah opazovanja in samem sistemu lahko zveste na prej omenjenih naslovih.

Za primerjalne zvezde sem največkrat uporabil eta (η) Aur (3,2 mag) in zeta (ζ) Aur (3,8 mag). Kot zanimivost, ζ Aur je ravno tako dolgoperiodična eklipsna spremenljivka s periodo 972 dni. Ravno sedaj se bo začel sekundarni mrk, ki pa naj bi bil izrazit samo v infrardeči svetlobi.

Nikolaj Štritof

V A B I L O

Vabimo vas na mesečni sestanek, ki bo v torek 15. 12. 2009 ob 18^h v predavalnici F3 Fakultete za matematiko in fiziko, Jadranska 19, v Ljubljani.

Tema predavanja še ni znana. Predavatelja, naslov in vsebino bomo objavili na domači strani društva (<http://www.adj.si/>).

Vabljeni!

Bernard, bernard.zenko@ijs.si

Odkrivanje eksoplanetov, II. del

Že ob koncu osemdesetih let dvajsetega stoletja so astronomi Campbell, Walker in Yang prvi objavili, da so odkrili eksoplanet. Vendar so bila taka odkritja takrat na meji zmogljivosti takratnih teleskopov in tako so njihovo odkritje uradno potrdili šele leta 2003. Prvo uradno odkritje eksoplaneta pa je bilo leta 1992. Astronoma Wolszczan in Frail sta objavila članek v reviji Nature o odkritju eksoplaneta, ki kroži okoli pulzarja. Pulzar je ostanek velike zvezde. Ko velika zvezda porabi vse svoje gorivo, eksplodira v eksploziji supernove, ki takrat zasveti tudi bolj kot cela galaksija skupaj, pri tem pa nastane nevtronska zvezda ali črna luknja. Pulzarji so nevtronske zvezde, ki se hitro vrtijo in ob polih sevajo radijske valove, ki jih zaznamo kot radijske pulze.

Prvo odkritje eksoplaneta, ki kroži okoli običajne zvezde, pa je uspelo Mayorju in Quelozu leta 1995. Sprva sta bila presenečena nad odkritjem, ker je bil planet podoben ogromnemu vročemu Jupitru. Vendar sta nadaljevala z delom in odkrila še nekaj drugih eksoplanetov.

Do zdaj se je zelo povečala resolucija teleskopov in s tem tudi spektroskopija, kar je omogočilo zlato dobo odkrivanja eksoplanetov. Tako je do zdaj znanih že več kot 331 eksoplanetov. Tako se izpolnjuje želja enega največjih piscev znanstvene fantastike pokojnega Arthurja C. Clarka, da bi odkrili čim več planetov zunaj našega osončja, tudi take, ki so podobni Zemlji.

Ko se že pogovarjamo o planetih, si moramo, preden jih gremo odkrivati, sploh pogledati, kaj je planet.

Planet je nebesno telo, ki kroži okoli zvezde ali njenega ostanka. Zgornja meja je 13 mas Jupitra. Pri telesih, ki so masivnejša kot to, začne v njihovi sredici že potekati zlivanje jeder - fuzija.

S tem ko so astronomi in fiziki odkrivali nekatere zakonitosti, pa so na podlagi tega lahko tudi našli načine odkrivanja eksoplanetov. Pri tem je bil pomemben tudi razvoj na drugih področjih, na primer razvoj kemije zaradi ugotavljanja spektrov plinov (↗ spektroskopija) in tehnike, predvsem razvoj merilnih naprav.

(se nadaljuje)

Martin Lipovšek
(november 2008)

Efemeride januar 2010

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna		čas
	vzhod	zahod	vzhod	zahod	
01.01.	07:44	16:27	17:25	08:17	CET
05.01.	07:44	16:31	22:50	10:14	CET
10.01.	07:43	16:37	03:40	12:26	CET
15.01.	07:40	16:43	07:44	17:00	CET
20.01.	07:37	16:50	09:28	22:19	CET
25.01.	07:32	16:57	11:40	02:55	CET
30.01.	07:27	17:04	17:40	07:22	CET

Planeti:

- ★ **Merkur** je v ozvezdju Strelca viden od srede meseca naprej, ko vzhaja dobro uro pred Soncem.
- ★ **Venera** januarja ni vidna.
- ★ **Mars** sprva vzhaja kmalu po sedmi, nato pa vse bolj zgodaj in je konec meseca na nebu vso noč. Sredi januarja se iz ozvezdja Leva premakne v ozvezdje Raka.
- ★ **Jupiter** ujamemo zvečer. Sprva zahaja kmalu po osmi uri, konec meseca pa že okoli sedmih. V začetku januarja se iz ozvezdja Kozoroga preseli v ozvezdje Vodnarja.
- ★ **Saturn** sprva vzhaja okoli pol polnoči, nato pa je na nebu vse bolj zgodaj in konec meseca vzide že pred deseto. Nahaja se v ozvezdju Device.
- ★ **Uran** je viden zvečer. V ozvezdju Rib najprej zahaja nekaj pred enajsto, konec meseca pa že okoli devetih.

Zanimivi dogodki:

- ★ 3. januarja nastopi meteorski roj Kvadrantidov s približno 120 utrinki na uro.
- ★ 15. januarja lahko ob sončnem vzhodu opazujemo zadnjih nekaj minut delnega Sončevega mrka, ki pa se konča že ob 7:49.

Urška Pajer

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejemajo ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov praviloma ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EXu